

БҮРЯАТ ЭЛЭН

1998
январин
31

Үбэлэй һүүл
харагшан үхэр
нарын
4
гарагай 7
СУББОГО
№ 19 (19860)

1921 оной
декабриин
21-һээ гарана

Бүгэдэ арадай сонин

Мүнөөдэрэй
шухал
асуудал

“БУЛАГАЙ УҺАНДАЛ АРЮУН ТУНГАЛАГ БУРЯАД ХЭЛЭМНАЙ...”

Далан табан жэлэй саада тээ, 1922 оной декабриин 1-дэ, манай арадай түүхэдэ эгээн түрүүн Буряадай эрдэмэй комитет (Буручком) байгуулагдаһан юм. Тэрэ комитет буряад арадай хэлэ бэшэг, уран зохиол, түүхэ шудалха, оршуулгын болон хэлбэлэй хэрэг эрхилхэ зорилготойгоор эмхидхэгдэһэн байна. Тодорхойлон хэлэбэл, буряад хэлэ бэшэг шудалха таһагай үндэһэн дээрэ Буряадай Нийтийн эрдэмэй институт бии болоһон юм гэхэдэ асуудуу. Хүгжэлтынгөө замда хэлэ бэшэгэй институтдай оло дахин нэрэээ хубилгабашье, манай таһаг хүгжэн ургаһаар лэ байгаа.

хари гүрэнүүдээршье болоһон ехэ-ехэ конференци болон симпозиумуудта элидхэлүүдые хэдэг. Гадна манай эрдэмтэд “Буряад үнэн” сониндо байд гээд лэ һонирхолтой статьянуудыг гаргажа байдаг гэшэ. Тэдэнэй тоодо нэн түрүүн Л.Д.Шагдаров, С.Д.Бабуев гэгшэдые нэрлэхэ хэрэгтэй. Тодорхойлолбол, В.И.Рассадин “Тофалар хэлэн”, “Саяан шадархи арадуудай нютаг хэлэнүүд”, Г.А.Дырхеева “Использование частотного словаря для оптимизации преподавания бурятского языка”, Б-Ж.Будаев “Социоллингвистический аспект двуязычия в Бурятии”, Л.Д.Бадмаева “Чжуд-ши” гэхэн ном соохи монгол томьёо үгэнүүд”, Ц.Ц.Бальжинмаева “Буряад хэлэнэй нэрэ үгэнүүдэй холбуулаал”, С.Д.Бабуев “Буряад үгэнүүдэй хэлэй онсо шэнжэнүүд” гэхэн номуудыг хэлбэл гаргаа. Мүн манай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Буряад хэлэнэй тайлбарчи толи”, “Ород-буряад толи”, “Буряад хэлэнэй томьёо үгэнүүдэй толи” бэлдэнхэй, гээд мүнэгэ зөөрини дуталдаһан дээрэһээ һүүлшын хоёр толи мүнөө болотор хэлбэлдэггүй байһаар.

Тээд Буряадай эрдэмэй комитетые (Буручком) шан бии болгоһон аха захатанаа дурдангүй байха аргагүй. Тэдэмнай хэд бэ гээбэл, буручкомой түрүүшын түрүүлэгшэ, ВМАССР-и түрүүшын арадай гэгээрэлэй нарком, профессор Базар Барадин, Түбэд ороние эгээн түрүүшынхнээ нээһэн эрдэмтэ, профессор Гомбожаб Цыбиков, дэлхэй дээрэ мэдээж эрдэмтэ, арадай аман зохиол суглуулагша, профессор Цыбен Жамцарано, уран зохиолшо, нийтийн ажал ябуулагша Солбонз Туя, гүрэнэй болой институтдай директор Иннокентий Цыбен гэгшэд болоно. Тээд саһаа урид наһа арадан Гомбожаб Цыбиковһээ бэшэниинь тэдэдаа 1937 ондо түрмэдэ хаагдаһан юм.

Мүн таһагаймнай эрдэмтэдэй, жэшээлбэл, В.И.Рассадиной, Г.А.Дырхеевагай, Л.Д.Бадмаевагай статьянууд США-да, Хитадта, Монголд хэлбэлдэн гаргагдаа гэшэ. “Буряад Республикын арадуудай хэлэнүүд тухай” хуулине бэлүүлэн, манай таһагай эрдэмтэд шэнэ толинуудыг зохиёно, “Буряад хэлэнэй грамматикын” шэнэ ном бэшэжэ байна, хоёр хэлэтэй болоһон үе сагта буряад хэлэнэй хүгжэлтын асуудалнуудыг шэнжэлнэ, хургуулида үзэхэ буряад хэлэнэй номуудыг бэшэнэ. Гадна манай зарим эрдэмтэд Буряадай гүрэнэй университетдэ багшална, окутадай хүдэлмэринүүдые ударидаһа. Мүн гол мэргэжэлтэднай тус университетдэй хэлэ бэшэгэй факультетдэй гүрэнэй шалгалтын комиссин түрүүдэгшээр саг үргэлжэ томилогдодог.

Буряад хэлэ бэшэгэй хүгжэхын тула олон даан жэлэй туршада суута эрдэмтэд А.Бертагасв, Ц.Б.Цыдендамбаев, Г.Д.Санжеев, А.Алексеев, К.М.Черемисов, Д.Д.Амоголонов, П.П.Хомонов, У.-Ж.Ш.Дондуков, В.М.Надежелев, В.В.Матхеев, В.И.Золхоев, Д.А.Абашеев, Ц.Ц.Цыдыпов, Д.-Н.Д.Доржиев, Д.Г.Дамдинов, Р.Р.Раднаев, Ц.Б.Будаев, Ш.-Н.Р.Цыденжапов, И.В.Дугаров болон бусад бүхы хүсэ шадалаа асуулан хүдэлһэн байна. Эдэ олон жэлүүдэй туршада манай эрдэмтэд эрхим хайн эрдэмэй хүдэлмэринүүдые бэшэбэлэй. Зарим тэдэнь шэнжэлэн тоолобол, Г.Цыбиковэй “Буряад-монгол бэшэгэй хэлэнэй грамматика”, Д.Амоголонов “Современный бурятский язык”, Т.А.Бертагасвай “Лексика монгольских языков”, К.М.Черемисовай “Буряад-ород толи”, “Буряад хэлэнэй морфологи”, “Буряад хэлэнэй грамматическ” грамматика”, Ц.Ц.Цыдыповэй “Буряад хэлэнэй морфологи”, “Буряад хэлэнэй синтаксис” болон бусад эрдэмэй номуудыг бэлдэһээр. Мүнөө үедэ манай таһагта 3 гол эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй докторнууд (Л.Шагдаров, В.Рассадин, И.Бураев), акадлагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидатууд (Э.Бюраева, И.Бураев, Г.Дырхеева, Л.Бадмаева), 2 эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидатнууд (Ц.Бальжинмаева, С.Бабуев), 3 эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд (О.Козина, Д.Доржиева, Т.Бажеева) ажаладаг байна.

Институдаймнай дэргэдэ 1979 онһоо эхилжэ, монгол хэлэнүүдэй талаар эрдэмэй кандидаттай нэрэ зэргэ олгохо диссертационно совет бии болоһон байна. Тнихэ үедэ монгол хэлэнүүдээр нимэ совет дэлхэй дээрэ ори ганса байгаа. Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада 37 буряад, 11 хальмаг, 6 монгол, 1 тыва эрдэмтэ хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидаттауд, 9 хүн хэлэ бэшэгэй эрдэмэй докторнууд болоо.

Мүн бидэ эрдэмтэдэй залуу халааниие хургаха гэжэ оролодогбди. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ эрдэмнай Буряадай гүрэнэй университетдэй түрэн зүтэй факультетые дүүргэһэн 3 залуушуул мастер-шэнжэлэгшэдээр абтаа, мүн манай эрдэмтэб хубүүд, басагад аспирантурада хурана. Эдэнэй хуралсалые таһагаймнай гол мэргэжэлтэд ударидан хүтэлбэрийдэг юм. Эдэ залуушуулай хүдэлмэринүүд манай хэжэ байһан хэлэ бэшэгэй нягта холбоотой.

Тээд бүхы юумэмнай хайн гэхын аргагүй. Мүнөө үедэ мүнэн зөөрини дуталдаһан дээрэһээ эрдэмтэднай удаан сагай стажировкодо, командировкодо, нютаг хэлэнүүдые шэнжэлхэ экспедицинуудтэ ошохо аргагүйдэнэ, эрдэмэйнгээ хүдэлмэринүүдые хэлбүүлхэ шадалгүйдэнэ, мүнэгүйдэнэ дээрэһээ эрдэмтэдэе ажалһаань гаргаха ушартай болонобди. Гадна компьютерай үе саг болоһон энэ үедэ таһагтаа ори гансахан хуушарһан түхэлэй компьютертайбди.

Жэл бүри манай таһагай эрдэмтэд буряад хэлэнэй асуудалнуудта зориулагдаһан номуудыг, суглуулбаринуудыг, статьянуудыг бэлдэн гаргадаг юм, мүн манай орондошье, хари гүрэнүүдээршье болоһон ехэ-ехэ конференци болон симпозиумуудта элидхэлүүдые хэдэг. Гадна манай эрдэмтэд “Буряад үнэн” сониндо байд гээд лэ һонирхолтой статьянуудыг гаргажа байдаг гэшэ. Тэдэнэй тоодо нэн түрүүн Л.Д.Шагдаров, С.Д.Бабуев гэгшэдые нэрлэхэ хэрэгтэй. Тодорхойлолбол, В.И.Рассадин “Тофалар хэлэн”, “Саяан шадархи арадуудай нютаг хэлэнүүд”, Г.А.Дырхеева “Использование частотного словаря для оптимизации преподавания бурятского языка”, Б-Ж.Будаев “Социоллингвистический аспект двуязычия в Бурятии”, Л.Д.Бадмаева “Чжуд-ши” гэхэн ном соохи монгол томьёо үгэнүүд”, Ц.Ц.Бальжинмаева “Буряад хэлэнэй нэрэ үгэнүүдэй холбуулаал”, С.Д.Бабуев “Буряад үгэнүүдэй хэлэй онсо шэнжэнүүд” гэхэн номуудыг хэлбэл гаргаа. Мүн манай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Буряад хэлэнэй тайлбарчи толи”, “Ород-буряад толи”, “Буряад хэлэнэй томьёо үгэнүүдэй толи” бэлдэнхэй, гээд мүнэгэ зөөрини дуталдаһан дээрэһээ һүүлшын хоёр толи мүнөө болотор хэлбэлдэггүй байһаар.

Тиигэбэ яабашье, манай таһагай эрдэмтэд мүнөө үедэ шэнэ шэнжэлгэнүүдые хэнэ, элдэб конференци болон симпозиумуудта элидхэлүүдые бэлдэнэ. Статьягайнаа түгэхэдэ буряад хэлэмнай хэтын хэтэдэ мандаг лэ гэжэ хэлэхэ байһаб.

И. БУРАЕВ,
хэлэ бэшэгэй таһагыг даагша,
профессор, Россин Федерациин
эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша.

МЭРЭЙ ТУШААЛ ЭЗЭЛХЫН ТУЛА ХЭДЫ МҮНГЭН ХЭРЭГТЭЙБ?

“Россин Федерациин эрхэтэдэй һунгуулин эрхэнүүдые болон эрхэтэдэй референдумдэ хабаадаха эрхэнүүдые лаб хангаха тухай” Федеральна Хуулин 40-дэхи статьягай 3-дахи пункттай зохиладуулан, “Буряад үнэн” газетэ һунгалтын урда тээхи идхалгын хүдэлмэри ябуулаха үедөө удаадахи сэн тогтоогдобо гээбэл:
1. Нэгдэхэ болон хоёрдохы нюур (I дүрбэлжэн сантиметрэй түлөө) - 6 түхэриг.
2. Бусад нюурнуудта (II дүрбэлжэн сантиметрэй түлөө) - 4 түхэриг.
Иймэ сэн томилогдоһон үдэрһөө хойшо тогтоогдобо.

СТАЛИНГРАДСКА
БАЙЛААНДА ИЛАЛТА
ТУЙЛАҺААР 55 ЖЭЛЭЙ
ОЙТОЙ ДАШАРАМДУУЛАН,
ГҮРЭНЭЙ ДҮҮМЫН
РОССИН ЭРХЭТЭДТЭ
ХАНДАЛГА

Сталинградска байлдаанда илалта туйлаһаар 55 жэлэй ой 1998 оной февралын 2-то гүйсэхэнь. Воалго шадархи байлдаанда Германиин сэрэгшэд шанга сохилтодо орожо, дэлхэйн хоёрдохы даинда онсо шага боложо тодорло, совет сэрэгшэд мүнхэнгүй шорин баатаршалгын һүлдэ тэмдэг боложо, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ ороо.

ДАЙНАЙ БОЛОН АЖАЛАЙ
ВETERАНУУДА,
СТАЛИНГРАД ШАДАРХИ
БАЙЛААНДА
ХАБААДАГШАДТА

Байгша оной февралын 2-то Сталинград шадархи байлдаанда фашист булимтарашадые бута сохилон ушаран 55 жэлэй он тэмдэглэгдэхэнь. Совет Армиин сэрэгшэдэй аша габьяа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай агууехэ илалта манда асарһан байна.

Сталинградан окопонууд соо олон яһаганай түлөөлөгшэд, олон ондоо шажан мургэлтэй хүнүүд, зэргэлэн тэмсэжэ, совет патриотизмын болон арадуудай бата хани барисаа гэршэлһэн габьяатай.

Буряад ороноймнай хэдэн зуун хубүүд, басагад Эсэгэ оронойнгоо түлөө байлдаануудта хабаадажа, илалта туйлаха хэрэгтэ оһоһонгоо ехэхэн хуби оруулан, шуһа хуһһээ агдаһан, ами наһаа үгэһэн юм.

Сталинградска байлдаанай үедэхи Илалтын 55 жэлэй ойи урда тээхэнэ Сталинградтай тэмсэдэ ами наһаа хайрлангүй тэмсэхэн хүнүүдтэ доро дохихые Россин эрхэтэдые урялнабди. Тэдэнэй шэн габьяа болон баатаршалга мүнөөшье бидэниие зоригжуулна.

Дайнай, ажалай, Зэбсэгтэ Хүсэнуудэй болон хуули сахигша албанай ветерануудай (пенсионернүүдэй) республиканска нийтэ эмхиин зүблөөн Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай ветерануудыг болон ара талаа ажаллаһан зоние, тэдэнэй гэр бүлөөрхииние Сталинград шадархи Илалтын 55 жэлэй онни баяраар бүгэдыень халуунаар амаршална.

Сталинградска байлдаанай 55 жэлэй оие Россин түүхэдэ туйлаи ехэ удаха шанартай үйлэ хэрэг гэжэ тоолоод, залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, бүхы арадуудай нягтаран жагсаха хэрэгтэ зэргэлэхые бидэни урялнабди.

Эхэ оронойнгоо түлөө ами наһаа үгэһэн хүнүүдтэ мүнхэ дурасхаал! Буряад Республикын бүхы ветерануудта болон эрхэтэдэ эдүүр энхые, зол, аза жаргал хүсэһэбди.

Сталинград хамгаалагшадта алдар соло!
Москва,
1998 оной январин 14.

Дайнай, ажалай, Зэбсэгтэ Хүсэнуудэй болон хуули сахигша албанай ветерануудай (пенсионернүүдэй) болон нийтэ эмхиин ветерануудай республиканска президиум.

Россин Федерациин Президентын Зарлиг РОССИН ФЕДЕРАЦИИН ГҮРЭНЭЙ ШАГНАЛНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Эсэгэ оронойнгоо урда габьяатай байһанайн, олон удаан жэлүүдтэ аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайн, арадуудай хоорондохы харисаануудыг, хани барисаагаа хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ хубитага оруулаһанайн түлөө Хани Барисаанай орденуор шагнаха гээбэл:

ЧОЙБОНОВ Матвей Рабдановиче - Сартуул-Гэгээгэй дасанай шэрээтэ, Буряад Республика.
Россин Федерациин Президент **Б. ЕЛЫЦИН**.
Москва, Кремль.
1998 оной январин 15.
N58.

ҮРИЕЗ ХААХА ЗОРИЛГОТӨЙГӨӨР

Республикын гэр байрын-коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүдлэнэй үриие хааха зорилготойгоор Буряад Республикын Арадай Хурал 1998 оной январин 22-то тухай Тогтоол гаргажа, ОНЭКСИМ банкай 25 миллион түхэригэй хэлсээ баталхыень республикын Правительства даалгаба.
Россин Федерациин субъектүүдые финансын

талаар дэмжэлгын федеральна жасаһаа Буряад Республикада 1998 ондо мүнэн хангаар үзүүлэгдэхэ ёһотой туһаламжын үндэһөөр тус банкын урда абһан уялануудай дүүргэлтын эрхэ нүхэсэл Буряад Республикын Правительствада олгобо.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствоын хэлбэлэй албан.

ЭТЭСЭЛЭМ

УРГАЖА ЯБААН "улаан бургаан" гэж нэрлүүдэг эдирхэн наһандаа Ревомир Гармаев буряад хэлэн дээр бэлдэгдэдэг радиодамжуулгануудыг хонирхон шалнагша бэлэй. Тэрэ:

Баргажан шамаяа
наһаадам,
Балшархан наһанайм нютаг
бэлэйш,
Баглаахан сэгсүүдээр
бүрхөөгдэһэн
Барандаа суутай нютаг
бэлэйш,
 гэж нютагайгаа суута дуушги Бадма Балдаковой баас хоолойгоор хангюурдахадань, гайхан шагнагша бэлэй. Үетэн нүхэдэйнгөө дунда дуулаадшы туршадаг хэн. Тийхэдэ "Ревомирнай яһала хонгёо, шанта хоолойтой юм байна" гүүлэгшэ хэн.

Он жэлнүүд ошоожол байгаа. Гүрэл Бархан нютагайнга дунда

ДЕПУТАТ ЯБАХА ГЭЭШЭ хүндэтэйшы, харюусалгатайшы хэрэг ааб даа. Р.Б.Гармаев депутадаар хунгадаад, ганса нэрэ зүүжэ ябангүй, хунгаишадайнга захяануудыг дүүргэхэ талаар өхэ оролдолго гаргажа, хүн зоной найшаал магтаалда яһала хүргэһэн байхал

зүб тээшнь шийдхэхэ хэрэгтэ яһала хубитаяа оруулан байха. Эндэ редакторай үүргэ, уялган өхэ байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Мүнөө үедэ буряад хэлэн республика доторнай оёрынгөө ёботой нуури эзлээд, үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ "Буряад үнэн" сонин, телевидени болон радиогой буряад редакцинууд өхэ хубитаяа мүн лэ оруулан байха. Буряад ороной аха зах, түрүү журналистнууд, таһагуудыг даагда байһан Д.Ж.Жугдурова, С.И.Бардамова, Б.А.Гылыков, Г.Я.Цыреторов, С.Ц.Субанов, Б.Ш.Ванчиков, Г.Ц.Дашабылов, Д.О.Эрдынеев, редакторай орлог-

Арбан табан жэл соо сонинной даргаар хүдэлхэ үедөө Р.Б.Гармаев газетээ уншасагай болгохо, олоной дунда дэлгэрүүлэн тарааха, захил хэхэ талаар өхэ ажал ябууддаг, намын хорооной, засагай

1995 онуудта Россия Федерацины Түбэй хунгау комиссийн гишүүн ябаа. Комсомолой партиин хэблэлэй хүдэлмэриг эсхээр, шударгыг габыята ажаллаһанайнь түлөө турэмнай Ревомир Баярович республикын Верховно Сөвөдэй Президиумэй, Верховно Сөвөдэй болон Президиум Хүндэлэлэй грамотагай "Шэн габыата ажалай" В.И.Ленинэй түрээһөөр лэй ойн хүндэлээд, "Бармаев Амарай түмэр зам барилсаа түлөө", "Ажалай ветеран медальнуудаар, Барисаанай орденуудтай" байна. Гадна 1991 ондо тэрэ "Буряад Республикын сөвөдэй габыата хүдэлмэригшэ" хүндэтгэ нэрэ зэргэ олгодог. Эдэ бүхэ ажалда хү үедөө Ревомир Баярович делегацинуудыг толгой

ТАҢАРШАГҮЙ УГТАЙ, БУУРАШАГҮЙ СОЛОТОЙ ЯБЫТ ДАА

хургуулида хуража байхадаа, илангаяа зунай амарлтануудай үедэ эхэдээ туһалагч, үргэн тала дайдаа агаарта дэгдэһэн булжамуурай ирагуу дуу шагнажа. Эхэ ороноо хамгаалхаяа дайнда мордохон эг гэмни хэээ бусажа ерэхэ юм ааб гээд бодомжолон ялхадаа, ажабайдалай ороо асуудалууд тухай заримдаа ухаан бодолдо оруулдаг бэлэй. "хураха, хураха" гэхэн үгнүүдэ шэхэндэнь хэн нэгэнэй шэбэнэжэ байһан шигээр үзэгдэгшэ хэн. Ударишы болонгүй Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ институтай оюутан болоо.

РЕВОМИР ГАРМАЕВ тус институтай түүхын хэлэ бэшгэй факультет дүүргэһэнэй удаа Хурамхаанай дунда хургуулида багшалаар эльгээгдэбэ. Тэндэ хуралсалай хоёр жэл соо ажаллаха үедөө комсомол-залуушуулай хүдэлмэриг эмхидхэжэ, ударидажна дадаха байһанаа харуулаа. Тийгээдшы залуу мэргэжэлтэ комсомолой обкомдо дэбжүүлэгдэжэ, лекторнүүдэй бүтэги хүтэлбэрилөө, тэрэнэй үүдээр Түбэй комсомолой хургуули эрхимээр дүүргэһэн намтартай. Тодорхойлон хэлэхэдэ, аяар 8 жэл соо республикын комсомолой хүдэлмэриг ударидажна даа.

Удаань КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Москвагай Дээдэ партийна хургуулида хуража, эрдэм мэдээсээ, политическэ бэлдэхэлээ улам нарижуулжа ерэхэн юм. Партийна дээдэ хургуули дүүргэһэнэй удаа КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүтэги хүтэлбэрилөө, үүдээрнь Баргажанай, Улаан-Удын партиин райкомуудай секретаряар ажаллажа, партиин хургаалье хүн зоной дунда дэлгэрүүлхэ талаар өхэ юмэ хэлэн, туйлаһан габьяатай.

Ревомир Баярович Буряад Республикын Верховно Сөвөдэй депутадаар 3 дахин хунгадан байһа. Үшөө 1980 ондо Захааминай аймагай Цахирай хунгуулин округһоо, удаань Улаан-Уды хотын "Железнодорожно хунгуулин округһоо, тэрэнэй үүдээр Хурамхаанай аймагай Аргатын хунгуулин округһоо, хүн зоной хэлсэдэгшэ ёһоор, "арадай зараса" болоһон байгаа.

Даа. Депутат Р.Б.Гармаевай аша оролдолгоор, жэшээлхэдэ, Захааминай райондо "Экран-ЧМ" гүхээрлэгэ тодхогдожо, тэндэхи зон республикын нийслэл хото Улаан-Үдэһөө теле-дамжуулгануудыг түрүүшынхнээ харадаг болоо бшуу.

Хурамхаанай аймаг республика соогоо хүйтэн сэдлэг байгааһантай, холын хойто зүгэй районуудай нэгэн гээд олондо мэдээжэ байха ёботой. Зүгөөр "арадай зараса" Ревомир Гармаевай оролдолгоор Баргажанай, Хурамхаанай районууд хуулигаар "хойто зүгэй" районуудай тоодо орожо, хүн зонинь гүрэнэй зүгтөө олон хүнгэлэлтнүүдтэ хүртөө хэн. Тус район соо магазин, больница, хүүргэ бариха, гэр байраар туһалха гэхэ мэтэ олон тоото "жэжэ" гэгдэдэг асуудалууд барагдаха хэн гү даа. Эдэ бүхэ асуудалуудыг зүбөөр шийдхэхэ хэрэгтэ депутат Р.Б.Гармаев бүхы шадалаараа хабаадалсан юм.

...ПАРТИИН обкомой шийдхэбэрээр 1976 оной хабар Р.Б.Гармаев "Буряад үнэн" газетын редактораар томилогдоо хэн. Энэнь хүндэтгэй, харюусалгатай, хэлбэршлэгшэ эрилтэнүүдтэй тушаал байгаа. Угайдахадаа, үндэһэн хэлэн дээрээ гарадаг сонинной эрхилэгшэ даргаар хүдэлжэ эхилхэ үедэнь түрэл буряад хэлэмнай хүшэр хүндэ бандада ороод байба. Юуб гэхэдэ, 1973 ондо республикын хургуулинуудта буряад хэлэ заалгын хэмжээн нилээд хороогдохон байгаа бшуу.

Намын өхэ тоосоото суглаанууд дээрэ, соёлой, гэгээрэлэй хүдэлмэригшэдэй хуралдаануудта редакциин түлөөлэгшэд энэ асуудал зоримгойгоор табидаг хэн. Түрэл хэлээ, түүхээ, ёһо заншалаа хэргээхэ, соёл болбосоролоо хүгжөөхэ талаар "Буряад үнэн" сонин хууданууд дээрэ гүнзгыг удхатай, шэнжэлхы олон статьянуудыг, түрүү бэшгүүдыг толилжо, энэ асуудалыг

шонор М.Н.Нимаев, П.Н.Нимаев, мүн ажалша коллективтэ түшгэлэн, Ревомир Баярович хамсылтаа шамажа, ажаллажа эхилээ хэн. Тийхэдээ буряад хэлэн дээрэ бэшэдэг журналистнуудыг хурган хүмүүжүүлхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулдаг байгаа.

Эрдэм бэлиттэй, эдэбхи үүсхэлтэй хүбүүд, басагадыг редакциядаа урижа, ажалда абаад, үнинэй дүршэлтэй журналистнуудай харууһан доро хүдэлгэжэ, хүшэр хүндэ байдалһаа гараха аргая бэдэрхэ гэшнэ редакторай түрүүшын ээлжэнэй гол зорилго болоо. Энээнэй ашаар Агаһаа Баяр Дамбаринчинов, Ирина Гомбонн, Даша-Дондок Амоголонов, Хэжэнгэһээ эгшээ дүүнэр Баярма болон Элигма Дымбрылованууд, Түнхэнһөө Туяна Самбялова, Зэдэһээ Солбон Аюшеев, Хурамхаанһаа Баяр Бодиев болон бусад олон хүбүүд, басагад "Үнэнэй" хургуули гаража, журналистнууд болоод, сонинуудай редакцинуудта, телевидени болон радиодо мүнөө үедэ амжалтатайгаар хүдэлэн.

Тийгэжэ редактор Ревомир Баяровичай хүтэлбэри доро сонинной хүдэлмэригшэд түрэл хэлээ, түүхэ бэшгээ, соёл болбосоролоо хэргээхэ, хүгжөөхэ талаар туйлай өхэ ажал ябуулан байха юм. Энээн тухай "Буряад үнэн" үнинэй нүхэр, хэлэ, бэшгэй эрдэмтэй доктор Л.Д.Шагдаровай, урдахи дугаарнуудай нэгэндэ дэлгэрэнгүйгээр хөөрөө хадань, бидэ эндэ дабтахагүймнай. Буряад хэлээ хэргээхэ тухай асуудалаар зүбшэн хэлсэлгэнүүд эмхидхэгдэдэг, "түхэрээн шэрээнүүд" үнгэргэгдэдэг байгаа.

зургаануудай ноод хайдтай уулзажа хоорэлдэдэг, уншагшадай хуралдаануудыг таһалгаряагүй эмхидхэдэг хэн. Эндэ сугтаа хүдэлхэн нүхэдэйн ханамжануудыг дурдаха дуран хүрэнэ.

Ревомир Баярович ханаа амар хуудаггүй, эльгэ нимгэнтэй, зөөлэн даруу, сагаалмар зантай хүн юм. Хэнэй ямараар хүдэлдэгшэ, ажалдаа хандасынь ойлгодог хэн. Энэнь хүтэлбэрилэгшэ хүндэ шухала шэнжэ шанар гэшнэ, гэжэ дүшөөд жэлдэ "Буряад үнэн" хүдэлхэн Мижитцырен Дарижапович Намжилов хөөрэнэ.

Сонинной ахалагша корректор ажалай ветеран Мария Дагдановна Дашинимаева ингэжэ хэлэбэ: "Ажабайдал гэшшэ ороохондаа. Тездэли бүхы асуудалаар хандахаданшн, Ревомир Баярович сэдхэлыгшэ тэгшээлээд, ханаашэ заһаад гаргадаг хүн юм. Ийм энэрхы сэдхэлтэй хүтэлбэрилэгшын ударидажна доро ажаллахаданшы урматтай, хүнгэн хэн даа."

Р.Б.ГАРМАЕВ 1990 оной декабрь нарада Буряад Республикын Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшын орлогшоор хунгадаба. Гурбан жэлһээ дээшэ саг соо республикын хуули гаргалгын засагай зургаанда хүдэлхэнэйнгөө үүдээр, тэрэ Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшоор, Президент болон Правительствын Хэрэгүүдыг эрхилэгшээр томилогдоо хэн. Эдэ үндэр тушаалуудта хүдэлхэ үедөө Ревомир Баярович Гармаев хуули ёһонуудыг зохёон абаха талаар өхэ ажал ябуулан байгаа. Тийхэ үедөөшнэ тэрэ урданайнга хараа бодолыг бээлүүлжэ, республикын Президент болон Правительствын дэргэдэ Гүрэнэй оршуулгын албаниг эмхидхэн байгуулхын тула оролдолго гаргаһан байха юм.

1985 онһоо 1990 он болотор Р.Б.Гармаев Буряадай АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, 1993-

МНР-тэ, ФРГ-дэ, КНР-тэ, Күтэ, Турцида, Япондо Буряа ороноо түлөөлхэн намтартай

ЖАРА наһанайнгаа жэлдэжэ байһан Ревомир Баярович Гармаевай национальна бүлэ дурдаагүй хаа, намтартай, рэн бэшэ шэнгээр ханаа хэбэртэй. Светлана Басаган Улаан-Удын 3-дахи хургуулиан медальтайгаар дүүргэ Москватай Н.И.Пирогов нэрэмжэтэ медицинскэ институтта хуража, терапевт невропатолог болоод, Москвад архи Серлухов хот хүдэлдэг. Олег Вильевич Попов нүхэрнэй сугтаа хана, врач мэргэжэл оронойнгоо нийслэл хот түргэн туһаламжын бодолцада ажалладаг. Эдэнэр үхибүүтэй.

Сергей хубүүниинь Буряадай гүрэнэй университет дүүргээд, республикын Экологичин гүрэнэй хороо хүдэлдэг. Хамта хураһан Э.Басага намга абанхай. Бүлэдэ тоомгүй, тэршэ гурбатайхан Денис урла байһа. Аша эзэнэрээ үргэлжэ үндэлгэлсэхэдэнь, наа Басаган нагаса эхэ Евад Фокоевна хурьга, басага туһа хүргэжэ хуудаг юм.

Ингэжэ Надежда Дмитриевна Ревомир Баярович хоёртэй эгтэй, аза жарга ажаһууна. Наһанайнгаа ралтада гаража байһан үшэ нүхэрөө шигэжэ үрээхэ набад:

Таһаршагүй угтай,
 Түгэлдэр хурса ухаатай,
 Алдаршагүй бэстэй,
 Буурашагүй солотой яба
 Хүн бэе хүдэр,
 Хүнды сэгжэ хонор,
 Ухаан бодол түгэс,
 Урматтай хүүхюун ябагша,
 Жаран наһанай жарга
 Няан наһанай найр үзэ
 С.ОЧИНОВ

Б.М.ЖИГИТОВ журналист
 Россия Федерацины сөвөдэй габыата хүдэлмэригшэ ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ:
 Гармаев бүлэ нүхэдэгшэ Монголой элгэ уран зохишо Сономын Уваа хөөрөөдэгшэ Г.ГАДЯНОВ (фото.) Ревомир Баярович Надежда Дмитриевна ёр Светлана Басаган зээнэртгээ; коллективн хүдөөгшэ ажалда.

Бу
 Уүдэн
 хүдэм
 Уншор
 Баатар
 Гэрэл
 Гэтэ
 Дура
 Дахя
 Ундэр
 Угы
 Удхон
 Унэр
 Мэ
 Мин
 Эль
 Ина
 Энэр
 Энхэр
 Ирагу
 Илда
 Уярма
 Урал
 Ошо
 Дура
 Дахя
 Дахин
 Хэрэ
 Хүгш
 Холы
 Хүлэ
 Аша
 Амга
 АН
 Ангир
 Ангир
 Амра
 Армия
 Хойто
 Хүх
 Ханис
 Хоёр
 Байга
 Булжам
 Батал
 Воен

ШҮЛЭГҮҮДЭЙ НОМНОО

Эдир бэшэгшэдэй республиканска слёт-олимпиадада хабсаадажа, тэндэһээ ошо зали абажа дэгжээд, 10 класс дүүргэһэнэй удаа Москвагай Литературна институтта эльгээгдэһэн Дарима Райцанова дээдэ хургуулияа амжалтатайгаар дүүргээд, тэндэ аспирантурада хурахаая үлэһэн юм. Дарима Райцанова "Нүүдэл үүлэн - залуугайм охин" гэхэн ном хэблэлдэ бэлдэһэн байна. Нониниинь гэхэдэ, шүлэгүүдын буряад, ород хэлэнүүд дээрэ үтгэнхэй. Олон шүлэгиень Вл. Сорочкин, нэгэ-нэгэ шүлэг Н.Тимченко, А.Стригалева гэгшэд оршуулһан байна. Мүн баһа мүр

бүхэниинь дахуулжа, өөрын оршуулһан юмэнүүд бии.

Дарима Райцанова шүлэг бэшэхэ талаараа нилээдгүй ургаа, уран шадабаринь дээшэлээ гэжэ хэблэлдэ бэлдэһэн номыень уншахадаа тобшолхоор байна. Буряадай Уран зохёолшодой холбоон энэ номойн нара хараха хэрэгтэ залуу авторта тухалха, мүрын олгохо бээ гэжэ найдагдана.

Шүлэгүүдэйн номноо хэдэн зохёол уншагдадай анхаралда дурадхаха байнам.

Ц.ДОНДОГОЙ.

Дарима РАЙЦАНОВА

Үүдэнн соорхойгоор шагааһан хүдэмхи наранай туяадал, Үншэрһэн зүрхыем татаһан Баатар хүбүүдэй нэгэн.

Гэрэл сасаруулһан элшыемни Гэтэһэн үүлэн таһалаад, Дураар билгарһан зүрхыемни Дахяад гажаруулан үлөөбэ.

Үндэр хадын саагуур Үгы болон хосорхойб. Үдхэн ногоон дундуур Үнэрөөр анхилан бутарһайб.

Мэлмэн хара нюдэндэһ Минин дүрэ үзэгдөө гү? Эльгэ зүрхэндөө хадагалха Инаган бодолнууд түрөө гү?

Энэрхы дулаахан зүрхэнэйш Энхэрэг найхан үгэнүүдые Ирагуу гоёор хоолойшни Идамаар дуулахаая яанаб? Уярма зоолэн дуугаар Уралшни шэбшэхээ яанаб?

Ошо сасаруулһан нюдэншни Дура сэдхэлэй номоор Дахяад сээжыем харбана. Дахин дахин дүтэлүүлнэ.

Хэрэлсы дээрээ үндыжэ, Хүгшэн эжымни Холын автобус Хүлэһэн аал?

Аша басагамни Амгаһан ябаг гээд,

Нүнэйнгөө дээжые Үргэнэ аал?

Хүнһөө дутуугүй Эрдэм номтой Хүүхэмни болоһой гэжэ Хүсэнэ аал?

Хэлээгүй үгэнүүднэ - алтан. Хэлэхэмни - баһа алтан.

Алтан - хүйтэн шара шулуун. Алтан - ами далигүй галуун.

Хадын зүрхэн - шулуун. Нуурай сэдхэл - галуун.

Хадын үндэһэн - үгэ. Нуурай гүн - баһал үгэ.

ХҮГШЭН ЭЖЫ

Хайран хүгшэн эжымни, хэлыш, Холын нютаг мордобо гүш? Аша хүүгэдһээ нэгэтэ холодон, Алтан хүрһэндэ амарба гүш?

Газаа үүдэнэйнгөө урдахи хандалы дээрэ Шэхэ һонор буурал хүгшэн хуухагүй.

Гадуур уруудажа үншэрһэн үхибүүд Шэрүүн шанга үгэнүүдыеш дуулахагүй.

Хүршэ түрэлэй хурим найр дээрэ Хонгёо хоолойһоош дуун зэдэлхэгүй,

Шулуун сэхые дуулажа эшэһэн хүн

Хорон хэлэндэһ дахин шоо үзэгдэхгүй.

Янгинан ошоһон үбэлэй хүйтэндэ Яаран шэнгэһэн бэеыншни дулаа үгылэн, Уйдхар урьяна дүрбэн углуута гэршни, Уйлаха гэнэ аялар ууган бэришни.

Шамайгаа алдаад, зүрхэндөө ямар гуниг

Шэрэжэ байһыемнай мэдэнгүй амарыш.

Юрын байдалай эрьеэндэ хүдэлһэн

Үхибүүдтээ ханаагаа зобонгүй унтыш.

ҮДЭШЭНДӨӨ

Улаан наран аажамаар хадын саана ябанаба. Уула хаданууд аалихан боро хараанда хушагдаба. Үдэшэ нэтэрүүшгээр уулын саанаһаа буугаад, Үлгэн дэлхэй эбһээлһээр, унтари байраяа түхээрбэ. Хахад бээ нюунхай нара хөөрэн мандаба. Хүхюун нюдээ ониилгон, мүшэд урилдан наадаба.

Унаган-наранай һүүлие Утахан гараараа халхалаад, Энэрхы дулаахан харасыень Эрид баруулжань намнаад, Үдэшың бүрэнхы аажамаар Зүүн тээһээ зүглэбэ. Зугар харахан шарайгаа Үнжэгэн таладам зогсообо.

Цырен-Дондок Хамаев

ХУН ШУБУУН

Гарбалта эхэм гэгдэһэн - хун сагаан шубуудни Газарай холоһоо хабарай хаһаар айлаһалаад, Баймал арюун Байгал, Байгал далайдаа Байра һуудалаа түхээрхээ тэгүүлээт. Хаанахи тэрэ харанхы сагта бэлэй даа - Хоридой хүбүүн хубсаһын пюужа үлэһэн. Арбан цэгэн алтан хүбүү түрөөш даа. Ашапаршни тингэжэ тэнгэри угтай болоо һэн. Һанаагаа амарһан Хоридой хаһалаа эмэрэнги, Һэеы гэртээ хубүүдэйнгээ дуца забиланги. Нахис гэнэн гэшхэдэл бүхэниини шэртэжэ, Налаһи һууба хошон үгээ дэлгэжэ. Үүлэн сагаан тэнгэриэ Үлын, үзэн дурдадагыш, Үдэгэ далайа хэдэржэ, үнэн бээ бээлхыш Мартаад, манай Хоридой маһайхаджа байһаар, Мэдээгүйл даа аалихан ниинэн гарахыш тоонтоор. һабардаал һэн хаш халта-хара тэмдэг хүүдэш. һараһалаан хойноһоош үлөө хашхаран, уяран. Үльгэр түүхэш бэлэй даа, үнэн гэжэ этигэнэб, Үлгы һайхан һотагтаа - эжым гэжэ угтанаб.

Эрээһэн галаараа Эхэ һотагни дуудажа, Хари холоһоо Хариха дуран хүрбэл даа. Ая хабаараа Аялга дуугаа дуулажа, Ардаһингаа дуида Абтай ябанаһаа һананаб даа. Түрһэн һотаг Гүбидэ гансахан юм аад, Угалза зураг, Уран хууртал болоод, Үнн замда Ааһаар сөнөжэ һурабалби. Алтанһаа үнэтэй Аяһы хангалые мэдэбэлби. Буялдаад зүрхэм Бусаха тэгшэ һалангүй. Бургаһан тэршээ Булидаг морёош мартаһагүй. Гараһан, түрһэн Гуламта һотаг гэшэмнай - Суранзан хүсэтэй, Шубуун далитай болгодог даа.

Хабар ертэ хэншьеб - Халхынаса дуулашаба. Хадын орой хүнжэлөө Харанаар байтар хуулашаба. Хүхэ ногоон дэбисхээрээ Хүүдо тала дэлгэйлэбэ. Бордохон жэгүүртэ булжуухай Боори дэгүүр жэргэшбэ. Саб сагаан хүнжэл Сахилзуулан дэбиджэ, Илгашагүй эжэл Идамханаар эрьежэ, Оршон тойронни Оройбол даа. Моришон тэрэниие Мүрлэбэл даа.

Боожоё бороо алданхай, Бойлторго үүлэнһээ татанхай, Дуу шуу гаранатгүй, Дуһал газарта замханагүй, Ойро зуурын намдалгай, Ой хадануудай тамхилаалган. Үхэр малай садалган, Үнжэн хибэдэһээ хибэлгэн. Гансахан аялга, Гансахан дуу Наһаараа дуулажа, Намаадал хагдарһан Эгээлэй хүнэй Эхин дууниинь - Агуу дуранай Алхам байһан...

Е.МИТЫПОВА хэблээдэ бэлдэбэ.

Автор тайлбарилна: энэ дууе 1930-аад онуудта залуу басагад, бэрээдүүд дуулаалдадаг байгаа

АНГАРА ДАЛАЙДАА

Ангархан далайдаа хаялуулһан ааг лэ, Ангирайнгаа ганганахые хүлээхэдэнэм дөө, Амраг нүхэртөөл ошохо ааг лэ, Армияа дүүргэхыень хүлээхэдэнэм дөө.

Хойтохон далайдаа хаялуулха ааг лэ, Хүхын цонгодохые хүлээхэдэнэм дөө, Хангалсан гансагаа ошохо ааг лэ, Хоёрхон жэлын хүлээхэдэнэм дөө.

Байгалхан далайдаа тамаруулха ааг лэ, Булгамуурай жэргэхыень хүлээхэдэнэм дөө, Баталсан нүхэртөө ошохо ааг лэ, Воснөөл дүүргэхыень хүлээхэдэнэм дөө.

Арадай дуушан Бальжит Гунгаровна ДОРЖИЕВАГАЙ суглуулбарилна.

Хүгжэм тухай хошон зугаа

ДЭМЫ ҮНГЭРХЭН ҮДЭШЭ

"Фаустын" хоёрдохи үйлэдүүрэхээ байба. Партертэ һуһан нэгэ хүн танихагүй хүршэдөө хандажа, иигэжэ шэбэнэн асууба: - Хэдыдээ хун шубуун гараха юм? - Та эндүүрбэ хат даа. Вагнарай "Лознгрин" сөө хун шубуун бии юм, харин энэтнай "Фауст" гэшээ ааб даа, - гэжэ хүршэнь харюусаба. - "Фауст" гэнэгта? Тээд би юугээ эндэ һуунаби? Битнай "Фаустын" ноото бүхэниие сээжээр мэдэдэг ха юмби!

ӨӨР ӨӨРЫНХЕЭРЭЭ

Хоёр һамгад хоорондоо иигэжэ хөөрлдэбэ: -Үсэгэлдэр Ехэ театрта би "Спартак" харааб. - Хэнтэй тэрэш наадааб?

ОРАТОРИ

Хоёр нүхэд уулзаба. - Үсэгэлдэрэй концерт хэр һонин байгааб? - Оо, яаха аргагүй һонин! Генделиин ораториине наадаа бшуу! - Тэрэ оратори гээшэһни юун гэшэб даа? - Хүлээ, би мэнэ шамда ойлгуулхаб. Жэшэнь: "Януш, намда цигарка үгыш", - гэбэлшни, энэшни үшөө оратори бэшэ. Хэрбээ би шамда иигэжэ хэлээ һаам: "Януш, Януш, о, намда цигархание үгэлши, о, үгыш намда, о, үгыш цигархание, цигархание, цигархание, үгыш, үгыш намда цигархание. Януш, Януш, Януш, үгыш, үгыш намда цигархание, үгыш, үгыш, үгы-ы-ыш намда цигарчина-чина-чинна-аа!" - энэл гэшэл даа оратори гээшэһни! "ВЕСЕЛЫЙ КАМЕРТОН" гэжэ номноо абтан оршуулагдаба.

байгал шадарай нютагуудта

ШАГНАЖА ХУЖАРЛАН БАЯСАБА

Январин 28-най үдэшэ Бурядай гүрнэй телерадиокомпанин арадай инструментүүдэй оркестрэй 30 жэлэй ойн баяр оперо болон баледэй академическэ театрта олоной хабаадалгатайгаар тэмдэглэгдэбэ. Ойн баярай концертгэ СССР-ий арадай артистнууд Г.Шойдагбаева, Д.Дашиев, К.Базарсадаев, Буряад орон соогоо мэдээжэ залуу артистнууд Е.Шараева, Т.Шойдагбаева, Х.Аюржанаева, А.Данзанов, М.Раднаев, Т.Танхаев гэгшэд хабаадажа, суглааргашадые хужарлуулаа.

Буряад дуунда дуратайшуулай гуйггаар энэ концерт январин 30-да харуулагдаха болобо.

Б.БОДИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряад Республикын габыята артист Надежда Жигжитова хуур дээрэ наадана.

Г.САМБЯЛОВАЙ фото.

ЗУГАА НААДАН ЗАМХАНАГУЙ

Жаран жэлэй хугасаада Гарбагатайн түб тосхойой соёлой байшан соо элдэб баяр ёһололнууд, найр нааданууд үнгэргэгдэхэн даа. Энэ байшанай тайзан дээрэ нютагай хүндэтэ артистнууд, мүнөө үедэ үндэр наһатай хүгшэн аба, эжинэр Николай Никифорович Григорьев, Раиса Васильевна Баннова, Владимир Нестерович Медведев ба бусад ажалай ветеранууд нютагаархидаа суглуулжа, найрнуудые эдэбхитэйгээр эмхидхэдэг байһан юм.

Ямар нэгэн үедэ сагай шэнжэ тодорхойлон зүжэг, сценаринууд табигдадаг заншал хаа хаагуур бин гээшэ. Хүдөөгэй найр дуранай артистнар

ооһэдын лэ арга боломжоор, хурса, сэсэг ажалалтануудтайгаар онин зүжэгхэнүүдые зохёожо, зоноо энеэлгэдэг, баясуулдаг, алишые хаа гунгай мэдэрэл түрүүлдэг ха юм.

Дайнай хүлээрхи жэлнүүдтэ Гарбагатайн соёлой байшанай директорээр хүдэлхэн Владимир Архипович Медведев, Евгений Родионович Чебунин, Леонид Михайлович Груднин түрэн соёлойнгоо гуламтын 60 жэлэй ойн баярта ерээд байхадаа, тэрэ үнгэрхэн үеынгөө ажабайдал дулаан үгэнүүдээр дурсаа хэн. Тус соёлой байшанай 60 жэлэй ойн баярай наада эмхидхэнэн мүнөө үеын залуушуул мүн лэ

уран бэлигтэй байһанаа энэ үдэшэ мэдүүлээ. Аймагай дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрлэгшэд, хургуулин багшанар соёлой байшанай директор Иван Степанович Чебунинай хүтэлбэри доро абьяастайгаар концерт харуулаа.

Мэдээжэ нютагай артистнара аша гушанар А.А.Суслов, М.С.Рыжакова, Буряад Республикын Соёлой министрствын түлөөлэгшэд Улаан-Үдэһөө ерэжэ, тарбагатайнигыдые ойн баяраар халуунаар амаршалаа.

Үдэшэ орой болотор баяр ёһолол үргэлжлөө, зугаа наадан, дуунууд удаан лэ зэдэлээ даа.

С.ПОЛЮКИН.

ҮРГЭН ХЭМЖЭЭНДЭ ҮНГЭРГЭХӨӨР

Байгша ондо хонгор байхан Хорин дайдын олон түмэн ажалшад, ажахынууд, промышленнай предприятинуудай хүдэлмэришэд аймагайнгаа 75 жэлэй ойн баярые тэмдэглэхэп. Наяхан аймагай захиргаанда энэ асуудалаар зүблөөн үнгэргэгдэжэ, үргэн хэмжээний зорилгонууд тодорхойлогдобо. Аймагай экономикын,

социальна болон хөгжэлтын шатанууд харуулан статьянууд дурсалганууд газетэнүүд хэблэгдэхэ. Аймагай газетэнүүдтэ "Аймагай газетэнүүд" гэхэн нийтэ гаршаг түрэл нютагаа суурхуулаа мэдээжэ хүнүүд тухай очеркнүүд толилогдахо юм. Б.ГОМБОЕВ.

ЗОН АМАРХАНЬ

Хэжэнгын аймагай өөһэдын хүтэлбэрин захиргаанай 1997 оной декабрин 17-ной шндхэбэрээр Улаан-Үдэ хүртээр 30 түхэр түлбэритэй нютагай түбэй больницын автобус ябадаг болохоно. Гадна нютагууд хоорондохи холбоон бэргээгдэхэ. Хөөрхэ, Хуртай, Сулхари, мүн хүршэ Хори нютаг хүртээр аймагай эмхи зургаанууд мэдэлэй автобусууд долоон хоногтоо хоёр дахин ябаха юм.

Коммерческэ зорилготой эдэ рейснүүдтэ ветеранууд болон пенсионернүүдтэ түлбэрин талаар хүнгэлэлтэ хараалагданагүй. В.БАТУЕВ (Телефоноор абтаһан)

"АЗИЯ-TV" ГУСИНООЗЁРСК ХОТОДО

Гусиноозёрск хотодо өөрын хоёрдохи телестуди бии болобо. Хоёр студи нютагай һониние харуулжа байхадаа, нэгэнэйгээ дамжуулжа үрдэгүй мэдээсэлүүдые нүгөөд студиин соносхожо байха юм. Заримдаа нэгэ үйлэ хэрэгые ондо ондоогоор тайлбарлажа харгашадые бүри ехээр һонирхуула. Энэ хоёрдохи студиин "Азия-TV" компани харгалзалга дороо абанхай.

Н. ДЫМБРЫЛОВ

МЯХАШЬЕ, ҺУШЬЕ ...

"Улаан-Үдын нарин сэмбын мануфактура" гэжэ акционернэ эмхин хамһабарин ажахы жэл бүхэндэ найр үрэ дүнгүүдые туйладаг гэжэ үинийг суутай.

Тодхото гэжэ газарта оршодог энэ ажахын (директорын В.И.Сидоров) һу наалин фермэ үнгэрхэн жэлдэшые яһалал урагшатай хүдэлжэ гараба. Эндэхид жэл соо 5120,4 центнер һу абажа, акционернэ эмхингээ столово болон магазинуудта оруулаа. Гадна тус фермын түрүү

һаалишад Вера Матвеева, Валентина Красноярова гэгшэ нёдондо үнээн бүриһөө тус бүридөө 2601-2620 килограмм һу абажа, Загарайн аймаг соо эгээр эрхим үрэ дүн туйлаа. Бүхэ фермэдэнь үнээн бүриһөө 2360 килограмм һүн абтаһан байна.

Тэрэшлэн энэ ажахын һубай үхэрнүүдые харуулагдаа малшад, гахайшадшые баһа магтаалтай хүдэлнэ. Жэшээни нёдондо эндэхид 340 центнер гахайн мяха абажа гушаагаа. А.ВИЛЬМОВА.

СПОРТ ШАТАР

АНТОН ШОМОВОЙ ҮШӨӨ НЭГЭ АМЖАЛТА

Буряад Республикын профсоюзудай соведэй шанда хүртэхын түлоо мүрысөөн эрхим 40 хатаршадые, тэднэй тоодо нэгэ уласхоорондын мастер, 18 мастерта кандидат, хэднэ нэгдэхн разрыдай шатаршадые суглуулаа.

Гэхэтэй хамта профсоюзудай һуралсалай-методическа түбтэ үнгэргэгдэхэн энэ мүрысөөндэ элдэб наһанан Бурядай 10 чемпион хабаадаа гэлтэй.

Цвейцарска гуримаар 9 турта үнгэргэгдэхэн мүрысөөндэ шанаа гулаалдаан болоо. Тинхэдэ Бурядай шатарай ерэдүйн найдаа Антон Шомоев 7,5 очко абажа, чемпиной нэрэ зэргэтэй хамта 500 000 түхэригэй (хуушан сэнгээр) шанда хүртэбэ.

Бурядай түрүүшын уласхоорондын мастер Тимур Иванов залуу шатаршанһаа хахад очкогээр тартажа, хоёрдохи шанда - 400 000 мянган түхэригтэ хүртэбэ.

Спортын мастерта кандидатууд Африкан Андреев Игорь, Брылёв хоёр адли очко (6,5-6,5) абабашые, Бергерэй коэффициентээр А.Андреев 3-дахн һуури эзлээ гэжэ элирүүлэгдэбэ.

Үшөө тинхэдэ адли очко абанан арбаад шатаршад мүн лэ мүнэн шанда хүртэбэ.

Энээнэй хажуугаар ветерануудай дундаһаа - Базаржаб Самшилов, адуушуулай дундаһаа - Илья Хажинов, эхнэрнүүдэй дундаһаа - Светлана Жеребцова гэгшэд тусхай шангуудаар урмануулагдаа.

Бурядай арадай уран зохёолшо Ц.А. Жимбиев эдир шатаршадта бэлгүүдые барюулаа.

Мүрысөөнэй түгэсхэдэ профсоюзудайсоведэй хүтэлбэрилэгшэ С.А.Тиминэй хэлһээр, тус мүрысөөн хойшоодо заншалта болохоор хараалагдана.

Т. ЛАМБАЕВ.

САНАШАД НОРЁО

Иймэ олон санашадай мүрысөөн Сурхайта нуурай эрьдэ түрүүшынхэз болобо. Арбан табан команданууд, тэрэ тоодо Шэтгын областинн түлөөлэгшэд хоёр үдэрэй туршад хоржо, эгээн бэрхэшүүлээ элирүүлээ. Улаан-Үдын хүүгэдэй спортивна дүрбэдэхн хургуулин санашад 2-5-10 километрэй зайда онсо шалгаран гараа. Загарайн аймагайхид шүүд гээгдэбэ. Мүрысөө эмхидхэнэн сэлэнгынхид урилдаанда олоороо хабаадажа, эгээшые һүүлдэ гараагүй.

Ц.НАМСАРАЕВ.

СПОРТ

БАР ХҮСЭТЭ БОРИСНАЙ БАҢАЛ ЧЕМПИОН БОЛОВОЛ ДАА

Манай ороной суута спортсмен, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дэлхэйн чемпион, СССР-эй спортын габыята мастер, Россин суглуулагдамал командын тренер, Арадай Хуралай депутат олзын хэрэг эрхилэгшэ, Борис Дугданович Будаев ветерануудай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дүрбэдэхиеэ дэлхэйн чемпион болобо.

Америкын Сан-Франциско хотодо үнгэргэгдэхэн тус чемпионатта Борис Дугданович 40-45 наһатайшуулай дунда онсо шалгараа.

Энээнэй урда Борис Дугданович ветерануудай дунда 3 удаа дэлхэйн абарга бүхэ болоһон юм.

1979 ондо Улаан-Баатар хотодо залуушуулай дунда дэлхэйн чемпион болоо. Арбан жэлэй үнгэрхэн хойно Швейцаринн Мартини хотодо барилдаашанай дэлхэйн чемпион болохо гэхэн хүсэлын бээлүүлэгдээ хэн. 1993 ондо залуу ветерануудай дунда чемпион болоһон байха.

Энэ ушараарнь бүхэ Буряад оронойманй арад зон Борис Дугданович Будаевые халуунаар амаршалаа.

Гэхэтэй хамта манай суута спортсмен энэ чемпионат дээрэ илажа, дэлхэйн суута спортсмен, Голливудай мэдээжэ актёр Арнольд Шварценегтерэй зүгһөө мүнгэн шанда хүртөө.

Борис Будаевһаа гадна үшөө хэдэн манай ветеранууд тус мүрысөөндэ онохо байһан аад, мүнгөөр дутадаһанһаа боложо, тиншэ ошожо шадаагүй.

Тингэбэшые оронойнгоо суута спортсменэй үшөө нэгэ ехэ амжалта туйлажа, баян намтараа үшөө үргэдхэндэнь баярлажа, саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэебди.

В.СЫДЁЕВ.

Барилдаан

ТЭМСЭЛЫНЬ УРАГШАТАЙ БАЙГ!

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дэлхэйн оло дахин чемпион, Олимпын наадануудай хоёр дахин чемпион, спортын габыята мастер Иван Ярыгинай шанда хүртэхын түлөө заншалта уласхоорондын мүрысөөн Красноярск хотодо январин 29-дэ нээгдэбэ. Энэ удаа тус мүрысөөн суута барилдаашанай мүнхэ дурасхаалда зорюулагдаба.

Мүрысөөндэ манай республикын эрхимбүхэшүүл Максим Молонов, Жамса Лхамжанов, Осир Дамдинов, Жаргал Нимбуев, Батор Нимаев, Жаргал Дондулов, Юрий Дашинимаев, Дугар Жамсуев гэгшэд хабаадана. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дэлхэйн чемпион, Буряад Республикын Арадай Хуралай депутат Борис Будаев манай республикын суглуулагдамал командые хүтэлбэрилнэ. Солото барилдаашан Борис Будаев дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Россин Федерациян суглуулагдамал командын тренерээр томилогдонхой.

Б.БОДИЕВ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительств

Ахамад редактор А.А. АНГАРХАЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: Б.М.Ж. БАЛДАНОВ (ахамад редакторай орлогшо), Г.Х.ДАШЕЕВА (ахамад редакторай орлогшо), Б. В. ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (харюусалгата секретарь), А. Г. ЛУБСАНОВ (Буряад Республикын Правительство), Д.Д.СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые даагшад: Ц. Ц. ДОНДОГОЙ, С. Д.ОЧИРОВ, Н.Д. НАМСАРАЕВ, Т.В.САМБЯЛОВА, Д. Ш. ХУБИТУЕВ, А. Д. ТАПХАЕВ; В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор).

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвиллин үйлэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэлэй 1 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэбгэ 3.650. Хэблэлдэ туйлагдаһан сан 17.00.

"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ хэблэлдэ. Директорийн телефон: 21-40-45. Б-0079-дххи номертой оор бүридхэдэ абанхай. Заказ № 8278.

Редакциин телефонууд ахамад редакторай - 21-50-96, приемнын - 21-54-54, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретаринн - 21-50-52, секретариатай - 21-50-52, таһагууд үндэрэй болон политическэ асуудалнуудаар - 21-55-97 (даагшан), 21-61-35, 21-34-05, экономикын - 21-63-86, 21-61-35, соёлой болон гүүхын - 21-60-21 (даагшан), 21-57-63, адуушуулай, оюутдай ажабайдалай болон олонийтын хүдэлмэринн - 21-54-93 (даагшан), 21-69-58, мэдээлэй болон соносхолой - 21-62-62, 21-67-81, корректорнүүдэй - 21-33-61, компьютерна түбэй - 21-66-76. "Бурятия" хэблэлэй телефонууд директор - 21-49-94, бухгалтери - 21-23-67, вахта - 21-35-95.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүтэй, нютагай нэрлүүдэй бэшэлые хазгайруулан ушарга авторнуудын харюусалгатай. Редакциин һанамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.